

**ПРИМЕДБЕ И ПРЕДЛОЗИ ЗА ИЗМЕНУ И ДОПУНУ
ПРОСТОРНОГ ПЛАНА СРБИЈЕ од 2021. до 2035. године -
ОСНОВНИ КОНЦЕПТУАЛНИ ПРИСТУП ПРОСТОРНОМ РАЗВОЈУ
ЗА РАНИ ЈАВНИ УВИД**

Друштво младих истраживача Бор, Грађанска читаоница Европа, удружења Група 55, Покрет за ново доба и друге организације партнери, на трибини одржаној 5. марта 2020. у Бору и у међусобним консултацијама, као заинтересоване стране остварили су рани јавни увид у документ ПРОСТОРНИ ПЛАН СРБИЈЕ од 2021. до 2035. године - ОСНОВНИ КОНЦЕПТУАЛНИ ПРИСТУП ПРОСТОРНОМ РАЗВОЈУ ЗА РАНИ ЈАВНИ УВИД и утврдили следеће оцене и предлоге:

1. Учесници раног јавног увида у пуној мери прихватају оцену дату у делу 2.2. ПРОГРАМИ ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ да је у припреми и остваривању претходних просторних планова преовладавао секторски приступ који у изради и реализацији новог Просторног плана треба у потпуности превазићи. Када се ради о просторним плановима посебне намене како је наглашено у првом пасусу на стр. 13. у наредном периоду биће неопходни нови плански приступи у решавању конфликта и усклађивању потреба развоја и заштите (нпр. између зоне заштите природе и развоја туризма у планинским подручјима, али и развоја рударства, инфраструктуре и др). За источну Србију и борску средину најбитније је усклађивање са просторним плановима посебне намене који се односе на развој рударског басена Бор-Мајданпек, водопривредну акумулације "Боговина", саобраћајне коридоре који повезују Бор са аутопутем и западном Србијом, заштита подручја очуване природе Јужног Кучаја и др.

2. У делу 5. АНАЛИЗА И ОЦЕНА СТАЊА ПО ОБЛАСТИМА, на страни 25. се оцењује да се проблем недостатка воде констатује и у Бору. Треба додати у том делу да је раније донет просторни план посебне намене хидроакумулације Боговина, чији је главни циљ снабдевање пијаћом водом Бора и осталих градова Тимочке Крајине, који није реализован и постоји потреба његове актуелизација и убрзане реализације и изградње хидракумулације Боговина као приоритета.

3. На страни 26. у 5.1.4. Минералне сировине и рударство потребно је у оцени стања додати да је урађен катастар рудничког отпада за преко 200 неактивних рудника и да предстоји увођење у базу података

рудничког отпада за преко 200 активних рудника. Овим отпадом се мора управљати на основу нових прописа.

4. У делу 5.4.1. Саобраћај и саобраћајна инфраструктура на стр. 40-41 истакнуто је да су покренуте иницијативе за активности на попречној вези најбитнијих аутопутских праваца, трасом Лајковац – Лазаревац – Аранђеловац (са везом ка Орашцу и Младеновцу) – Топола – Рача – Деспотовац – Бор. Треба нагласити да је траса од Деспотовца до Бора одавно дефинисана просторним плановима Србије и да је у просторном плану посебне намене парка природе Кучај-Бељаница дефинисан коридор за ову трасу тако да она и треба да буде у приоритету наредних година. Треба подсетити да су у постојећим просторним плановима биле утврђене и друге везе - Дунавске магистрале и Аутопута, односно Коридора 10 - траса од Доњег Милановца преко Бора до параћина, путна веза са Румунијом преко бране Ђердап 2 и др. На крају дела *Путни саобраћај и инфраструктура* на стр. 41. треба додати да већ неколико година трају напори да се развију трасе Европског пешачког пута Е4 као једног од значајних услова развоја одрживог зеленог туризма.

5. У делу Железнички саобраћај и инфраструктура на стр. 41 - 42 није прецизирано да није реализована електрификација пруге Пожаревац преко Бора до Прахова и преко Зајечара до Ниша, већ је извршена само делимична рехабилитација. Такође није остварена веза са Бугарском пругом Неготин - Видин и са Румунијом преко Ђердапа 2. Ово је посебно важно због опредељења да се у зони Прахова формира интермодални терминал за повезивање пловног пута Дунавом и железнице (опредељење на стр. 86.).

6. Страна 49, у поглављу “Стање квалитета ваздуха” додати: Извештај о квалитету ваздуха Агенција за заштиту животне средине је сачинила на основу мерења у мрежи аутоматских мерних станица. Није узела извештаје о резултатима мерења локалних мрежа. Зато је овај извештај непотпун јер није дата целовита оцена. Тако, нпр. у агломерацији Бор просечна дневна концентрација ПМ10 и арсена и кадмијума у њима је била изнад граничних вредности на свим мерним местима. Приликом израде овог ППРС и Стратешке процене утицаја морају се узети у обзир сва расположива мерења овлашћених институција.

7. Страна 50, поглавље “Стање квалитета вода” допунити: Површинске и подземне воде су загађене рудничким отпадним водама које отичу из подземних и површинских рудника, одлагалишта раскривке и флотацијских јаловишта. Површинске воде појединих река у сливу рудника су толико загађене да у њима нема живог света. Подземне воде бунара у насељима поред рудника су неупотребљиве за пиће и традиционално напајање стоке што угрожава опстанак становника у њиховој близини.

8. Страна 50, поглавље “Стање квалитета вода” допунити: Депоније рударског отпада, несанирани површински копови, земљиште поред река које је уништено наносима флотацијске јаловине заузима велике површине у рударским рејонима. Процедне и атмосферске воде које се сливају са овог земљишта и прашина разношена ветром загађују и деградирају све веће површине око оваквих терена.

9. Страна 51., поглавље 5.5.3. Управљање отпадом преименовати у “Управљање комуналним отпадом” јер говори само о комуналном отпаду. Додати поглавље 5.5.3.а. Управљање грађевинским опасним отпадом.

10. Страна 52., додати поглавље “Циркуларна економија”

11. Страна 52., додати поглавље “Нејонизујуће и јонизујуће зрачење”

12. Страна 55: Општи циљ треба да буде и **одрживи развој и остварење Миленијумских циљева Уједињених нација.**

13. Страна 55: Посебни циљ 1.: Допунити “...нарочито оних који имају значајан утицај на здравље људи, **одрживи развој локалне заједнице** и перспективни развој.

14. Страна 55: Посебни циљ 2: Допунити “...квалификованог кадра, **постизање квалитетног образовања, потпуно и продуктивно запошљавање**” управљање миграцијама...

15. Страна 57., У Поглављу “Циљеви просторног развоја по областима”, “6.2.1.1. Пољопривредно земљиште и пољопривреда” као посебне циљеве предвидети:

- Подстицање очувања аутохтоних врста биља и домаћих животиња отпорних на климатске промене,
- Подстицање динамичног развоја органске производње,
- Подстицање коришћења пољопривредних остатака и производње бимасе за енергетске потребе.

16. Страна 57., Поглавље “Шуме, шумско земљиште, шумарство и ловство” допунити посебним циљем: Подизање зона заштите око рударских, индустријских и саобраћајних објеката и ветрозаштитних појасева.

17. Страна 58. Воде и водна инфраструктура допунити посебним циљевима: - Заштита мочварних подручја и очување водених станишта,
- Чишћење река и приобаља од загађених седимената и приобаља,
- Ревитализација река чији квалитет не задовољава предвиђене категорије,

18. Страна 58. Минералне сировине и рударство допунити допунити посебним циљевима:

- Обезбедити одрживи развој локалних заједница на чијој територији се налазе рудници,
- Развој нових технологија рударења којима се штити животна средина,
- Санација рударских копова и депонија,
- Санација, рекултивација и ревитализација земљишта деградираних, оштећених и загађених рударским активностима,

19. Страна 64. Заштита, уређење и одрживо коришћење природног наслеђа допунити посебним циљевима:

- Јачање капацитета локалних заједница и цивилног сектора за активно учешће у заштити природних добара,
- Решавање конфликтних ситуације заштите природних добара и њихове угрожености привредним и ванпривредним делатностима и услугама.

20. Страна 64. Заштита, уређење и одрживо коришћење предела допунити новим циљем:

- санирати антропогене пределе и вратити им првобитни карактер.

21. Страна 64. Заштита и унапређење квалитета животне средине допунити новим циљевима:

- Приликом израде и реализације пројеката строго поштовати услове које прописују надлежне организације и органи,
- Јачати систем правовременог обавештавања јавности о животној средини
- Јачати капацитета јавности за учешће у доношењу одлука о заштити животне средине

22. Преименовати поглавље 6.2.5.3. на страни 64 тако да гласи **Управљање комуналним и опасним отпадом.**

23. Допунити поглавље “Општа концепција просторног развоја републике” у првом пасусу на страни 66. додати “Основно стратегијско опредељење овог ППРС је постизање већег степена функционалне интегративности простора Републике Србије и одрживог развоја.”

24. Страна 67., задњи пасус БРИСАТИ РЕЧЕНИЦУ “СТАЊЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ЕКОЛОШКИ ЗАХТЕВИ СУ БИТНИ ФАКТОР ОГРАНИЧЕЊА У ПЛАНИРАЊУ ПРИВРЕДНИХ АКТИВНОСТИ, УРБАНОГ РАЗВОЈА И РАЗВОЈА ИНФРАСТРУКТУРНИХ СИСТЕМА”

Уместо тога додати: Очување здраве животне средине је предуслов демографске обнове и одрживог развоја угрожених и деградираних

простора. Укључивање јавности у доношењу одлука о јавним политикама и примена БАТ технологија при планирању привредних активности, урбаног развоја и развоја урбаних система је основни предуслов успешне имплементација ППРС.

25. У ПОГЛАВЉУ “ОПШТА КОНЦЕПЦИЈА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА ПО ПОГЛАВЉИМА на стр 68. 7.2.1.1. Пољопривредно земљиште и пољопривреда, допунити:

Приоритете обезбеђење подршке мора имати:

- Рекултивација земљишта оштећеног рударским и индустријским активностима ради враћања првобитној намени и спречавања ширења контаминације еолском и воденом ероуијом,
- Развој органске производње,
- Развој инфраструктуре за управљање пољопривредним земљиштем,
- Примена ИТ технологија у пољопривреди.

26. Страна 73. “Концепција развоја рударства минералних сировина” допунити:

- Повећање власничког удела државе у рударским предузећима чији стратешки партнер стране компаније,
- Примена БАТ технологија за рударење и управљање рударским отпадом,
- Обезбеђење алтернативних могућности развоја локалних заједница на чијој територији је рударство угасило традиционалне привредне гране или онемогућило развој других привредних и ванпривредних делатности.

27. Није јасан став на стр 87. " размотриће се (стручна) основаност и друштвена прихватљивост ранијег (привремено запостављеног) стратешког опредељења да се Кучајске планине (планине Кучај и Бељаница) прогласе за национални парк." Пре неколико година донет је Просторни план подручја посебне намене парка природе Кучај-Дубашница, а пре две године Завод за заштиту природе предложио је уже подручје Јужног Кучаја за заштиту као национални парк. Заштита овог подручја дефинисана је и у Регионалном просторном плану Тимочке Крајине и у Просторном плану општине Бор, где је утврђена оријентација да се уже подручје Јужног Кучаја - Дубашница заштити и као јединствени геопарк краса. Основ за ова опредељења је био заштитни и компензаторски појас према просторима резервисаним за рудничку експлоатацију, потреба заштите водоизворишта и простора за развој висококвалитетних букових шума. Сада би могли да додамо и борбу противу климатских промена, развој одрживог туризма - зелене економије и др.

28. Страна 89. “Заштита и унапређење квалитета животне средине”
допунити:

- биће утврђени рокови за технички пријем и добијање употребних и интегрисаних дозвола за све објекта за које је законом предвиђено прибављање интегрисаних дозвола,
- Санација извора загађења у агломерацијама у којима је ваздух друге и треће категорије и ограничење изградње и рада објеката који могу да загађују или загађују ваздух у тим срединама,
- Примена БАТ технологија код реконструкције постојећих и изградње нових постројења.

Учесници раног увида:

Друштво младих истраживача Бор
Грађанска читаоница Европа
Удружење Група 55
Покрет за ново доба
и друге ОЦД